

Střední článek podpory

**Adaptace a psychologická podpora
ukrajinských žáků v Česku**

Pochopení traumatu nucené migrace.
Budování bezpečného prostředí v českých školách.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Střední článek
podpory

Dobrovolná vs. nucená migrace

Klíčové sdělení: Pochopení rozdílu v psychické připravenosti

Dobrovolná

- ✓ **Motivace:** Plánování, kariéra, studium
- ✓ **Příprava:** Čas na rozloučení a balení

Nucená (Ukrajina)

- ⚠ **Motivace:** Bezprostřední záchrana života
- ⚠ **Absence rozloučení:** Faktor vleklého stresu

Specifika právního statusu

Právní nejistota a status "dočasné ochrany" vytváří psychický tlak. Nemožnost plánovat budoucnost prohlubuje pocit vykořenění a brání plné adaptaci žáka v novém prostředí.

REFLEXE PRO PEDAGOGY:

„Jak byste se cítili, kdybyste museli opustit domov během 15 minut bez možnosti se rozloučit?“

Etnokulturní rozmanitost ukrajinské diaspory

Vnitřní diverzita migrantů

REGIONÁLNÍ PŮVOD

Setkání východní, západní a střední Ukrajiny v ČR

JAZYKOVÁ PESTROST

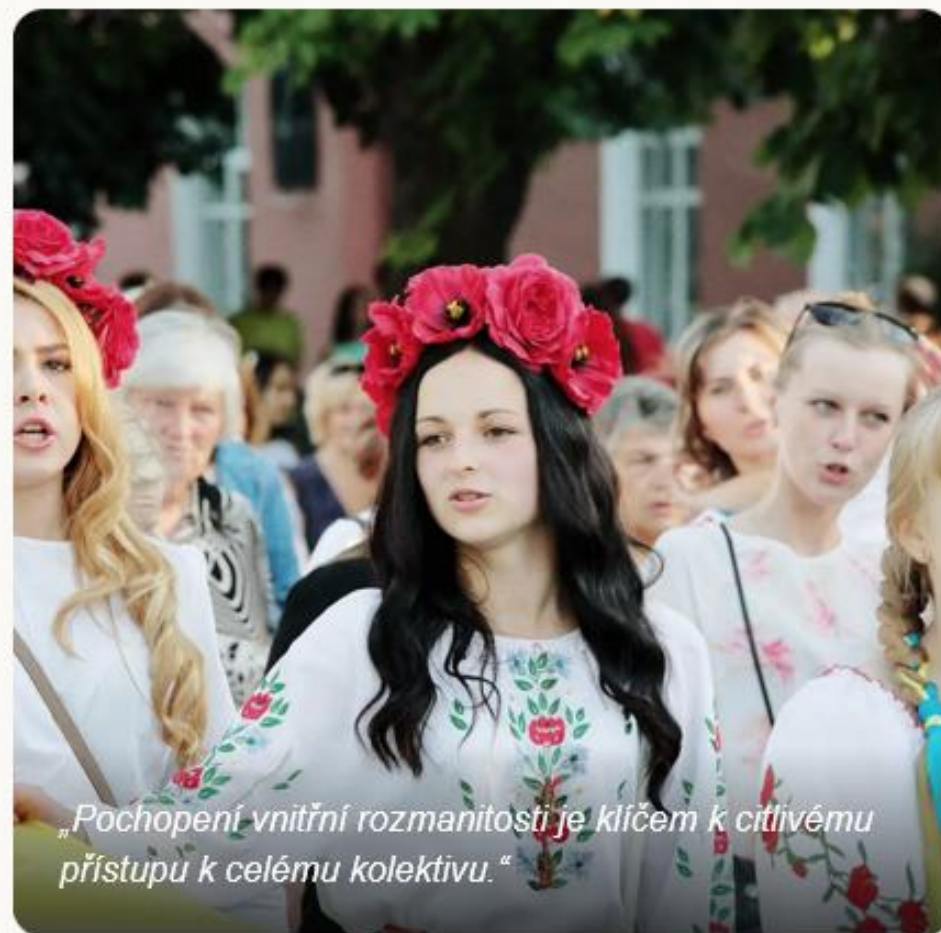
Rozdíly v dialektech a používání suržyku

ZVYKLOSTI

Odlíšné tradice a každodenní návyky

Fenomén „Dvojitého kulturního šoku“

- Adaptace na české prostředí**
Nové společenské normy, jazyk a institucionální pravidla
- Hledání konsensu uvnitř vlastní komunity**
Konfrontace s vnitřní diverzitou a hledání sjednocující identity v cizině

„Pochopení vnitřní rozmanitosti je klíčem k citlivému přístupu k celému kolektivu.“

Srovnávací analýza vzdělávacích systémů

Klíčové rozdíly ovlivňující adaptaci žáků

ŠKOLSTVÍ V ČR

Stupnice 1–5

Důraz na průběžnou práci

Mírnější tempo

Více prostoru pro projekty

Vedení k autonomii

Rozvoj kritického myšlení

Partnerský přístup

Dialog učitel-žák

HODNOCENÍ

AKADEMICKÁ ZÁTĚŽ

DISCIPLÍNA

INTERAKCE

ŠKOLSTVÍ NA UKRAJINĚ

Stupnice 1–12

Časté sumativní zkoušení

Vysoké nároky

Rozsáhlé domácí úkoly

Strukturovaný řád

Jasná pravidla a hierarchie

Formálnější vztah

Respekt k autoritě učitele

„Střet těchto paradigmat může u žáků vyvolat nejistotu. Adaptace vyžaduje čas na pochopení nových pravidel hry bez ztráty respektu k těm původním.“

Komplexní problémy integrace žáka

Identifikace bariér na cestě k úspěšné adaptaci

Psychologický blok

- Chronický stres a PTSD
- Ztráta identity a vykořenění
- Nejistota ohledně budoucnosti
- Problémy s osobními hranicemi
- Regres, roztěkaná pozornost a zvýšená úzkost

Vzdělávací blok

- Jazyková bariéra v odborné výuce
- Studium ve dvou školách (online zátěž)
- Technologie jako únik (eskapismus)

Sociální blok

- Riziko šikany (bullying)
- Poruchy příjmu potravy (PPP)
- Psychická zranitelnost rodičů
- Narušení komunikačních dovedností
- Centrum životních zájmů zůstává na Ukrajině

Poznáváte tyto projevy u svých žáků ve třídě? Která z oblastí se aktuálně jeví jako nejkritičtější?

Terénní tým podpory MŠMT – nástroje pomoci

Metodická podpora školy

- Vyhodnocení stavu a doporučení pro práci se žáky
- Podpora administrativy v oblasti adaptace a traumatu

Práce s kolektivem a žáky

- Podpora sounáležitosti a sdílení v třídním kolektivu
- Včasné zachycení potíží a předání kontaktů na další pomoc

Spolupráce s rodinou

- Snižování informačního deficitu a budování důvěry
- Nastavení efektivní interakce mezi rodinou a školou

„Vytvořit most mezi žákem v krizi a stabilním školním prostředím prostřednictvím odborné empatie.“

PILÍŘE PODPORY

Bezpečí a cesty pomoci

Informovanost

Pravidelné **besedy ve třídách**. Každý žák musí mít k dispozici jasné a srozumitelné kontakty pro případ potřeby

Navigace

Jasně určené osoby, na které se obrátit v případě **šikany nebo krize** (školní psycholog, metodik prevence)

Prevence

Vytvoření **algoritmů chování** pro náročné situace. Žák ví, co dělat "tady a teď", když se cítí v ohrožení

www.edu.gov.cz

Cíl: Psychické bezpečí

„Škola není jen místem vzdělávání, ale bezpečným přístavem, kde každý ví, kam pro pomoc sáhnout.“

Vytváření bezpečného prostředí

Jazyk bez nátlaku

- Respekt k individuálnímu tempu, prevence vnitřního bloku i po letech adaptace
- Prostor pro postupné zapojení bez nucení k mluvení.
- Snižování nároků na bezchybnost pro odbourání bloků.

Přijetí v kolektivu

- Budování přijímajícího postoje v celém kolektivu
- Aktivní práce s předsudky a stereotypy
- Podpora kulturní identity a vzájemného respektu

Otevřená komunikace

- Založení skupinových chatů pro rodiče (v messengerech)
- Operativní výměna informací v reálném čase
- Snížení napětí a informačního deficitu rodin

Cíl: Bezpečné sociální prostředí

"Podpora není jen o výuce jazyka, ale o vytvoření prostoru, kde se dítě cítí slyšeno a přijímáno bez ohledu na své aktuální jazykové limity."

Řešení komunikační bariéry

Budování důvěry a bezpečí skrze vztahy a prostředí

Neformální kontakt

Organizace setkání mimo běžné hodiny pro budování mezilidské důvěry mezi žáky a učiteli

- ✓ Společné obědy nebo čajové kluby
- ✓ Neformální diskuse bez hodnocení

Senzorická podpora

Tolerance antistresových pomůcek (fidget toys, hmatové prvky) přímo v hodinách pro snížení hladiny úzkosti

Rozvoj prostředí

Vytvoření **místnosti pro senzorickou integraci** – bezpečný prostor pro emoční relaxaci a stabilizaci žáků v náročných chvílích

www.edu.gov.cz

"Důvěra se rodí v okamžicích, kdy opouštíme role 'učitel-žák' a setkáváme se jako lidé."

Expertní podpora pedagogů a závěr

Vzdělávání a materiály

Příprava odborných prezentací a metodických materiálů na klíčové téma „**Trauma nucené migrace**“. Pomáháme učitelům porozumět projevům posttraumatického stresu ve třídě.

Sdílení dobré praxe

Zprostředkování zkušeností ze škol, kde adaptace proběhla úspěšně. Předávání **funkčních modelů** a konkrétních řešení pro každodenní výzvy.

Výměna zkušeností s inkluzivními školami.

„Pedagog není jen šířitel vědomostí, ale především průvodce bezpečím v novém prostředí.“

Nabízíme komplexní přemostění

Propojujeme všechny aktéry: žáky, rodiče, učitele a vedení školy pro úspěšnou integraci. Včetně adaptačních táborů jako formy intenzivní skupinové podpory.

ŽÁCI

RODIČE

UČITELÉ

VEDENÍ

Střední článek podpory

Děkuji vám za pozornost.

Těšíme se na případnou spolupráci!

Mariia Morozova Vladyslava Ortynska Oleksandra Sipailova Nataliia Tamara

stredniclanek@msmt.gov.cz

Spolufinancováno
Evropskou unií

Střední článek
podpory